Startery podlaskiej gospodarki

Prof. Bogusław Plawgo

Największą część regionalnego produktu i miejsc pracy dostarczają obecnie tradycyjne sektory – rolnictwo, przemysł spożywczy, drzewny czy metalowy. Presja konkurencyjna tanich produktów ze Wschodu, głównie z Chin, sprawia, że rentowność produkcji spada. Niejednokrotnie więc w Polsce, tak jak i w krajach wysoko rozwiniętych, wytwarzanie w ogóle przestaje być ekonomicznie efektywne. Niezbędne jest poszukiwanie nowych obszarów wzrostu i przestawianie się na produkcję dóbr i usług opartych na wiedzy.

Z tej perspektywy za niezwykle cenną należy uznać inicjatywę Podlaskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych, działającego przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Białymstoku, które podjęło badania tak zwanych „Starterów Podlaskiej Gospodarki". Są to sektory zalążkowe, które już pojawiły się w regionie i posiadają potencjalne możliwości szybkiego rozwoju, a w perspektywie zdynamizowania całej gospodarki. Badania tych sektorów zostały wykonane przez zespół ekspertów Białostockiej Fundacji Kształcenia Kadr.

Za niezwykle cenną należy uznać inicjatywę Podlaskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych, działającego przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Białymstoku, które podjęło badania tak zwanych „Starterów Podlaskiej Gospodarki".

Producenci wyrobów medycznych

Na terenie województwa funkcjonuje co najmniej 46 firm zajmujących się wytwórczością takich produktów. Wytwarzane są na przykład protezy kończyn dolnych i górnych na elementach modularnych i silikonowych oraz protezy inteligentne. Wykonuje się wysokiej jakości implanty ortopedyczne oraz narzędzia medyczne z zakresu chirurgii, okulistyki, otolaryngologii. Działalność przedsiębiorstw opiera się na najnowocześniejszych technologiach i współpracy międzynarodowej. W sektorze od 2008 roku rozwija się także współpraca regionalna w ramach Polskiego Wschodniego Klastera Medycznego. Można już mówić o długiej tradycji i doświadczeniu firm na rynku oraz ich wyposażeniu w najnowocześniejszy park technologiczny. Bliższa analiza wykazuje jednak także pewne słabości sektora. Jest to np. uzależnienie od firm zachodnich, brak procesów innowacyjnych na skalę międzynarodową czy słabość współpracy z sektorem nauki.

Rehabilitacja geriatryczna

Starzenie się społeczeństwa i zmiany w zakresie opieki nad rodziną sprawiają, że popyt na usługi rehabilitacji geriatrycznej będzie szybko rósł. Na ten sektor składają się: gabinety i ośrodki rehabilitacyjne, sanatoria, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze i zakłady opiekuńczo-lecznicze, opieka pielęgniarska i agencje opiekuńcze, ośrodki i domy pomocy społecznej, ośrodki SPA i wellness.

W województwie podlaskim działa około 60 podmiotów, które miały kontrakty z NFZ, w tym jedno sanatorium w Augustowie.

Warto podkreślić, że ten rodzaj usług może być realizowany zarówno na rzecz mieszkańców regionu, jak i ogromnej rzeszy potencjalnych klientów wywodzących się z innych części kraju czy wręcz z innych państw.

Czystość środowiska przyrodniczego sprzyjają w sposób naturalny rozwojowi rehabilitacji geriatrycznej. Duże znaczenie ma również posiadanie przez województwo podlaskie potencjału naukowego, predysponującego je do świadczenia tego rodzaju usług nawet na szerszą, ponadregionalną skalę. Wysoko wykwalifikowana kadra lekarska i fizjoterapeutyczna oraz niskie ceny usług w porównaniu do zagranicy są atutami regionu.

Z drugiej strony dalsze utrzymywanie się niskiej dostępności komunikacyjnej bardzo silnie ogranicza możliwości ekspansji sektora. Podobnie jak niedostateczne działania marketingowe i zbyt mała współpraca regionalnych podmiotów czy ich nastawienie na zdobywanie zewnętrznych rynków.

Żywność funkcjonalna

Żywność funkcjonalna to produkty o działaniu sprzyjającym zdrowiu człowieka, stworzone na podstawie wiedzy o zależnościach między pokarmem, jego składnikami a zdrowiem. Dobrym perspektywom rozwoju tego sektora sprzyja wzrost świadomości prozdrowotnego działania żywności funkcjonalnej. W coraz zamożniejszym społeczeństwie rozwija się wręcz moda na zmianę modelu żywienia w tym właśnie kierunku.

Co należy podkreślić, żywność funkcjonalna przypomina postacią żywność konwencjonalną. W przypadku województwa podlaskiego szczególną rolę mają tu do odegrania produkty przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem mleka: jogurty, kefiry i maślanki zawierające probiotyki z żeńszeniem, melisą czy guaraną.

Opracowywanie i wdrażanie rozwiązań w tym zakresie wymaga prowadzenia zaawansowanych badań naukowych i poważnych nakładów finansowych. Stąd do głównych barier rozwojowych tego sektora na Podlasiu należy zaliczyć brak współpracy między producentami i słabo rozwinięte zaplecze badawcze. Bez zmiany tej sytuacji, produkcja żywności funkcjonalnej pozostanie niewykorzystaną szansą regionu.

Sektor producentów bielizny

Na sektor podlaskich producentów bielizny składa się 49 podmiotów, co stanowi ok. 14 proc. łącznej liczby producentów bielizny w Polsce. Zatrudnienie znajduje tu ok. 2500 osób.

Podlascy przedsiębiorcy wiosną 2008 roku, jako pierwsi w tej branży w Polsce, powołali do życia Podlaski Klaster Bielizny. Produkowali wtedy łącznie ok. 3 milionów sztuk bielizny. Wartość eksportu wynosiła blisko 40 proc. wartości produkcji. Dziś sytuacja tego sektora jest dość korzystna, mimo znacznej konkurencji, w szczególności zagranicznych firm, które dzięki dynamicznemu rozwojowi galerii handlowych i franczyzie poszerzają sieć swoich punktów sprzedaży.

Coraz większym problemem producentów bielizny staje się jednak brak dopływu wykwalifikowanych kadr i rosnące koszty pracy. Sektor znajduje się pod silną presją producentów bielizny z Dalekiego Wschodu, dlatego musi podejmować wysiłki pozycjonowania swoich produktów w grupie wyrobów markowych. Wymagać to będzie intensyfikacji działań marketingowych, podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz dalszej wzajemnej współpracy.

Call centers

W województwie podlaskim istnieją zaledwie trzy centra. Pozostałe podmioty należące do tego dynamicznie rozwijającego się na świecie sektora, to firmy prowadzące raczej infolinie lub wyposażone w stanowiska wykorzystywane wyłącznie do własnego użytku. Zapowiedzi utworzenia nowego centrum w Białymstoku zwracają uwagę na korzystne warunki do rozwoju tego typu działalności na Podlasiu. Jest tu dostęp do relatywnie taniej siły robocze i zapowiada się realizacja wielu inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną (np. sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej). Bariery rozwoju sektora to niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej województwa, brak dużych wyposażonych w infrastrukturę powierzchni lokalowych oraz rosnąca konkurencja cenowa ze strony zagranicznych call centers. O przyszłym rozwoju sektora zdecydują raczej inwestorzy zewnętrzni, którzy w przypadku powodzenia pierwszych inwestycji, przekonają się co do korzyści lokalizacyjnych województwa dla call center.

Bogusław Plawgo jest ekonomistą, profesorem Uniwersytetu w Białymstoku i prezesem Białostockiej Fundacji Kształcenia Kadr.